

4 ΤΑ ΝΕΑ
30 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2022
- 1 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2023

Προβλέψεις για το 2023

ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΗ
Ν. ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗ

Τουρκία

Αναληρωτής καθηγητής του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Μπλκεντ και επικεφαλής του Προγράμματος Τουρκίας του **ΕΛΙΑΜΕΠ**

Η χρονιά των εκλογών και των ιστορικών συμβολισμών

Ενώ η πιθανότητα επανεκλογής του προέδρου Ερντογάν έχει ενισχυθεί κατά τους τελευταίους μήνες, τούτο δεν σημαίνει ότι είναι πιθανότερη και η επικράτηση του κυβερνητικού συνασπισμού στις βουλευτικές εκλογές οι οποίες θα λάβουν χώρα μαζί με τις προεδρικές

Η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία προσέφερε μια ανέλπιστη ευκαιρία τόσο για τη διπλωματική αναβάθμιση της Τουρκίας αλλά και για την ενίσχυση της τουρκικής οικονομίας. Οι ανέλπιστες εισροές ρευστότητας λόγω των εξαιρετικών συνθηκών συνέβαλαν στην ελάφρυνση των δυσκολιών διαχείρισης των δημοσιονομικών προβλημάτων και διευκόλυναν την απόφαση αποφυγής πρόωρων εκλογών εντός του 2022. Σε τούτη την απόφαση συνέβαλαν επίσης και οι εισροές κεφαλαίων από κράτη όπως το Κατάρ, η Σαουδική Αραβία, τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, η Κίνα και η Νότιος Κορέα. Η συζήτηση για την αναθεώρηση του Συντάγματος ξεκίνησε μεν αλλά όχι για τη μετατροπή του προεδρικού συστήματος σε κοινοβουλευτικό. Εκμεταλλευόμενος την πρόταση νόμου του Ρεπουμπλικανικού Λαϊκού Κόμματος για την προστασία του δικαιώματος στην ισλαμική μαντίλα ο τούρκος πρόεδρος υπερθεμάτισε προτείνοντας την αναθεώρηση του Συντάγματος με σκοπό την προστασία του δικαιώματος στο ανώτατο δυνατό επίπεδο.

Το 2023 ως έτος προεδρικών και κοινοβουλευτικών εκλογών και - πιθανώς - συνταγματικού δημοψηφίσματος συμπίπτει με την εκατονταετηρίδα από την υπογραφή της Συνθήκης της Λωζάνης την 24η Ιουλίου 1923 και την ανακήρυξη της Δημοκρατίας της Τουρκίας την 29η Οκτωβρίου 1923. Είναι αναπόφευκτη η χρήση ιστορικών συμβολισμών εν όψει εκλογικών αναμετρήσεων ιστορικής σημασίας για το μέλλον της Τουρκίας.

Συγκατοίκηση και πιθανή συνταγματική κρίση

Ενώ η πιθανότητα επανεκλογής του τούρκου προέδρου Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν έχει ενισχυθεί κατά τους τελευταίους μήνες, συνεπεία των ευμενών για τον ίδιο διεθνών εξελίξεων αλλά και της πανθομολογούμενης δυστοκίας της αντιπολιτεύσεως, τούτο δεν σημαίνει ότι είναι πιθανότερη και η επικράτηση του κυβερνητικού συνασπισμού

στις βουλευτικές εκλογές οι οποίες θα λάβουν χώρα μαζί με τις προεδρικές. Η αναμενόμενη ισχυρή παρουσία του φιλοκοινοβουλευτικού Κόμματος των Λαών (Halklar n Demokratik Partisi-HDP) ή του διαδόχου του - αν υποτεθεί ότι το HDP απαγορευθεί με δικαστική απόφαση εν όψει των εκλογών - πιθανότατα θα στερήσει την πλειοψηφία στον κυβερνητικό συνασπισμό και θα ενισχύσει την πιθανότητα συνταγματικής κρίσεως την επαύριον των εκλογών. Μια τέτοια εξέλιξη θα οδηγούσε σε ένα μοντέλο συγκατοίκσεως που θα έθετε σε δοκιμασία την εφαρμογή του μάλλον κακογραμμένου Συντάγματος του Απριλίου 2017. Ενώ το Σύνταγμα αναγνωρίζει ευρύτατες εξουσίες στον πρόεδρο, οι ασάφειες του κειμένου θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε οξείες πολιτικές αντιπαράθεσεις, καθώς ο τούρκος πρόεδρος πιθανότατα θα διεκδικούσε το δικαίωμα να διοικεί μέσω προεδρικών διαταγμάτων αγνοώντας το Κοινοβούλιο.

Δικαστική απαγόρευση του HDP

Δεδομένης της αυξανόμενης επιρροής του HDP εντός της κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας της Τουρκίας αλλά και πέραν αυτής, είναι πολύ πιθανόν να αποφασισθεί η δικαστική απαγόρευση του κόμματος, ώστε να διευκολυνθεί ο προετοιμασμένος μερικός έστω της κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας από τον κυβερνητικό συνασπισμό. Αν και ανάλογες απόπειρες κατά το παρελθόν όχι μόνον δεν εστράφησαν από επιτυχία αλλά είχαν τα αντίθετα των επιδιωκόμενων αποτελέσματα, η δαιμονοποίηση του HDP εν όψει και των σχεδιαζόμενων νέων επιχειρήσεων του τουρκικού στρατού εναντίον του PYD-YPG στη Συρία θα καταστήσει την απαγόρευση μονόδρομο για τον κυβερνητικό συνασπισμό.

Προσφυγή στο ΔΝΤ

Η πορεία της τουρκικής οικονομίας εντός του 2023 μπορεί να επιβάλει μια αλλαγή πορείας στην τουρκική κυβέρνηση που θα προκύψει από τις επικείμενες προεδρικές εκλογές. Η αντιμετώπιση των σοβαρών δημοσιονομικών προβλημάτων μπορεί με διάφορα τεχνάσματα να ανασταλεί μέχρι τις εκλογές, δεν είναι όμως δυνατόν να αναβληθεί επί άπειρον. Τα απόρροια οικονομικά οφέλη για την τουρκική οικονομία το 2022 λόγω της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία και η εισοδηματική ενίσχυση στην Τουρκία μέσω διακρατικών συμφωνιών δεν είναι βέβαιο ότι θα επαναληφθούν και το 2023. Η προσφυγή στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο μπορεί να απορρίπτεται με βεβαιότητα από την κυβέρνηση Ερντογάν αλλά και την αντιπολίτευση. Δεν θα είναι όμως η πρώτη φορά που η τουρκική κυβέρνηση θα έκανε στροφή 180 μοιρών σε ένα ζήτημα μείζονος σημασίας. Έκουν προηγήθει οι προσπάθειες εξομάλυνσης των σχέσεων με τη Ρωσία, τη Σαουδική Αραβία, τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, το Ισραήλ και την Αίγυπτο. Εξάλλου σε περίπτωση νίκης του υποψηφίου της αντιπολιτεύσεως στις προεδρικές εκλογές, θα μπορεί να επικαλεσθεί και το επιχείρημα ότι αγνοούσε το μέγεθος των προβλημάτων της τουρκικής οικονομίας και «παρέλαβε χάος».

Η ρωσική εισβολή και οι σχέσεις με τη Δύση

Αν και από την έναρξη της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία, η τουρκική ουδέτερότητα έγινε ανεκτίμητη από τις Ηνωμένες Πολιτείες και την Ευρωπαϊκή Ένωση και παρουσιάστηκε ως εργαλείο για την αναβάθμιση του περιφερειακού ρόλου της Τουρκίας ως προνομιούχου διαμεσολαβητή, οι εξελίξεις μπορεί να δυσχεράνουν τη συνέχιση αυτής της στάσεως εντός του 2023. Η Τουρκία θα κληθεί επομένως να φανεί πιστή στις υποχρεώσεις της στο ΝΑΤΟ και να εγκαταλείψει τη στρατηγικού χαρακτήρος συνεργασία με τη Ρωσία. Η άρση του τουρκικού βέτο για την ένταξη της Σουδίας και της Φινλανδίας στο ΝΑΤΟ θα αποτελούσε πρόκληση για την αναθεώρηση αποφάσεων όπως η προμήθεια των συστοιχιών πυραύλων S-400. Η πιθανή επικράτηση του υποψηφίου της αντιπολιτεύσεως θα μπορούσε να δώσει ώθηση σε μια νέα πρωτοβουλία αποκαταστάσεως των σχέσεων της Τουρκίας με τις Ηνωμένες Πολιτείες και τη Δύση.

SHUTTERSTOCK